

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ

ОПШТИНЕ БАЧКА ПАЛАНКА

Година LIII
Број 25/2017

Бачка Паланка
08. август 2017. године

237

На основу члана 32. став 1. тачка 6. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 129/2007, 83/2014 - други закон и 101/2016 - други закон), и члана 37. став 1. тачка 6. Статута Општине Бачка Паланка („Службени лист Општине Бачка Паланка", број 24/2013 – пречишћен текст), Скупштина општине Бачка Паланка на својој 16. седници, одржаној дана 03. августа 2017. године, донела је

О Д Л У К У

о усвајању Локалног акционог плана за Роме у општини Бачка Паланка за период 2016-2020. године

Члан 1.

Усваја се Локални акциони план за Роме у општини Бачка Паланка за период 2016-2020. године, у предложеном тексту.

УВОДНА РЕЧ ПРЕДСЕДНИКА ОПШТИНЕ

Поштовани грађани општине Бачка Паланка,

У модерном добу у коме живимо, када тежимо што бољем образовању, пословном просперитету и економском бољитку, када настојимо побољшати услове свакодневног живота, сада, у ери модерне технологије и глобализације, ту, поред нас, живи ромска популација која не успева да прати те кораке. Разлоге за то евидентно лако проналазимо. Вековна традиција начина живљења, предрасуде од стране околине, недовољна информисаност о могућностима које им друштво пружа као и недостатак иницијативе, доводе до отежаног живљења ромске популације.

Локални акциони план за унапређење положаја Рома представља допринос бољитку живота Рома у нашој општини. Настао је захваљујући заједничком раду представника свих релевантних институција, организација и представника ромске популације. Циљ Локалног акционог плана јесте унапређење положаја Рома пре свега у области образовања, запошљавања, становања, здравствене и социјалне заштите. Локални акциони план, дакле, није само слово на папиру. Захваљујући труду свих чланова који су учествовали у његовој изради, који су ослушкивали потребе Рома истовремено прикупљајући и све доступне информације о њима унутар територије наше општине, овај

План представља сигуран пут којим ћемо на практичан начин помоћи ромској популацији општине Бачка Паланка.

Са поносом и задовољством се захваљујем свима који су учествовали у изради овог Акционог плана верујући да ће Акциони план у многоне побољшати свакодневни живот Рома и унапредити њихов положај у друштву.

С поштовањем,
Председник Општине
Бачка Паланка
Бранислав Шушница

ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА РОМЕ У ОПШТИНИ БАЧКА ПАЛАНКА 2016-2020. ГОДИНЕ

***"СИРОМАШНИ СМО ЗАТО ШТО СМО НЕОБРАЗОВАНИ,
НИСМО ОБРАЗОВАНИ ЗАТО ШТО СМО СИРОМАШНИ"***

ТРИФУН ДИМИЋ

Садржај

УВОД

Одлука Скупштине Општине о усвајању ЈАП-а

Уводна реч председника Општине

Шта је Локални акциони план за унапређење положаја Рома?

Решење о образовању и именовању чланова Комисије за израду Локалног акционог плана за Роме у Општини Бачка Паланка за период 2016-2020. Године

Општи подаци о Ромима

Роми у Републици Србији

Роми у општини Бачка Паланка

ПРИОРИТЕТНЕ ОБЛАСТИ

1. СТАНОВАЊЕ

Анализа услова становања у ромским насељима

Подаци о Ромима у општини Бачка Паланка

Ромско насеље „Черга“ у Бачкој Паланци

Живот Рома у сеоској средини

SWOT анализа

2. ОБРАЗОВАЊЕ

Образовне карактеристике Рома

Опис стања у локалној заједници

SWOT анализа

3. ЗАПОШЉАВАЊЕ

Услови запошљавања, степен незапослености и извори прихода

Рома у општини Бачка Паланка

SWOT анализа

4. ЗДРАВСТВЕНА И СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Здравствена заштита

Социјална заштита

SWOT анализа

АКЦИОНИ ПЛАН ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА РОМА У ОПШТИНИ БАЧКА ПАЛАНКА

Шта је Локални акциони план за унапређење положаја Рома?

Под процесом локалног акционог плана унапређења положаја Рома на територији општине Бачка Паланка, подразумевамо процес доношења одлука о томе које промене значајне за живот Рома намеравамо да остваримо у локалној заједници у току предвиђеног временског периода. Тај процес се заснива на идентификовању најбољег начина ангажовања капацитета свих релевантних актера у заједници у планирању и примени плана. Локални акциони план за унапређење положаја Рома посматрамо као резултат процеса планирања или планску одлуку којом су дефинисани основни начини остваривања циљева ове националне мањине у локалној заједници.

Нормативни оквир у коме се Србија бави питањем интеграције Рома представља мешавину међународног и националног законодавства. Србија је потписала и ратификовала одређен број међународних и регионалних споразума који се односе на људска права укључујући, на пример, Међународни пакт о грађанским и политичким правима, Међународни пакт о економским, социјалим и културним правима, Конвенцију о укидању расне дискриминације, Европску конвенцију о људским и мањинским правима, Оквирну конвенцију о заштити националних мањина савета Европе, којима су дефинисане обавезе државе да омогући свим грађанима, укључујући и Роме, да остварују своја права без предрасуда и дискриминације.

Потписивањем Декларације Декаде инклузије Рома 2005-2015, у Софији 2. фебруара 2005. године од стране председника влада земаља учесница, започела је реализација иницијативе Декада инклузије Рома 2005-2015. Циљ ове међународне иницијативе која окупља државе централне и југоисточне Европе, међународне организације, удружења грађана и представнике ромског грађанског друштва, је унапређивање положаја Рома, као и смањивање неприхватљивих разлика између Рома и осталог дела становништва. Поред одређених приоритетних области (становање, образовање, запошљавање и здравство), посебна пажња је посвећена и сузбијању дискриминације, смањењу сиромаштва и побољшању положаја жена, а основни принцип је и укључивање представника ромских заједница у све процесе.

Локални акциони план за унапређење положаја Рома у општини Бачка Паланка настао је као резултат рада Тима, уз учешће представника свих релевантних институција, организација, цивилног сектора и представника ромске популације. Стратешки циљ Локалног акционог плана, дефинисан је као унапређење положаја Рома, нарочито у областима образовања, здравствене и социјалне заштите, запошљавања и становања, чиме ће се створити услови за њихову већу укљученост у друштвене токове. Корисници Плана су институције Владе Републике Србије које су надлежне за ромска питања, Министарство рада и социјалне политике (МРСП), као и друга надлежна четири министарства, Републичке институције и установе, Локална самоуправа, јавна предузећа, институције и установе, цивилни сектор.

Локални акциони план намењен је представницима локалних власти, ромским активистима, запосленима у образовним и здравственим институцијама, Центру за социјални рад и осталим локалним институцијама и организацијама чије поље рада има везе са унапређењем положаја Рома.

Циљ овог акционог плана је да укаже на важност планског и системског приступа, као и важност међусекторске сарадње, у настојању да се постигну минимални помаци у решавању бројних проблема који су повезани са унапређењем Рома у локалној средини.

Стратешки оквир Локалног акционог плана одређен је у складу са политиком и правцима деловања дефинисаним Националном стратегијом за унапређење положаја Рома у Републици Србији, Националном стратегијом за смањење сиромаштва и другим националним стратешким документима од значаја за четири наведене области.

Локални акциони план за унапређење положаја Рома доноси се на период од четири године, са детаљном разрадом активности.

Процес израде Локалног акционог плана за унапређење положаја Рома у општини Бачка Паланка заснивао се на интерактивном приступу и савременим методологијама.

За потребе процеса, прикупљање и анализу основних податка о положају и потребама Рома у општини Бачка Паланка, коришћени су следећи извори: статистички подаци, извештаји Центра за социјални рад, Дома здравља „Др Младен Стојановић“, Школске управе, Националне службе за запошљавање, Црвеног крста, а у приличени су и састанци и консултације са представницима цивилног сектора и представником ромске популације.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ОПШТИНА БАЧКА ПАЛАНКА

Председник

Број: 1-020-4/2016-71

Дана: 22. новембар 2016. године

БАЧКА ПАЛАНКА

Краља Петра I бр.16

Телефон: 021/210-1192, Факс:021/6045-587

На основу члана 58. став 1. тачка 14. и члана 108. став 2. Статута Општине Бачка Паланка („Службени лист Општине Бачка Паланка“, број 24/2013-пречишћени текст) и члана 2. Одлуке о приступању изради Локалног акционог плана за Рома у Општини Бачка Паланка за период 2016-2020. године („Службени лист Општине Бачка Паланка“ бр. 23/2015), председник Општине Бачка Паланка, дана 22. новембра 2016. године, донео је следеће

РЕШЕЊЕ

о образовању и именовању чланова Комисије за израду Локалног акционог плана за Рома у Општини Бачка Паланка за период 2016-2020. године

Образује се Комисија за израду Локалног акционог плана за Рома у Општини Бачка Паланка за период 2016-2020. године (у даљем тексту: Комисија).

У Комисију се именује:

- МЛАДЕН ЛУЧИЋ, за председника
- СЛОБОДАНКА МАЛЕШЕВИЋ ЈАГОДИЋ, за заменика председника
- ДЕНИС КОНСТАНТИНОВ, за члана

- ЈЕЛЕНА ГАЛИЋ, за члана
- ЗДРАВКА МЕРЊИК, за члана
- ЕВИЦА ВУЈИЧИЋ, за члана
- БИЉАНА ПУАЧ, за члана

III

Задатак Комисије је да обједини податке о потребама и проблемима са којима се на територији Општине Бачка Паланка сусрећу Роми, као и да сагледа досадашње резултате и имплементацији акционих планова за побољшање услова живота Рома и на темељу наведених података, а у складу са реалним могућностима свих релевантних чинилаца, сачини Предлог Локалног акционог плана за унапређење положаја Рома у Општини Бачка Паланка за период 2016-2020. године.

IV

Мандат Комисије траје до завршетка Локалног акционог плана. Комисија за свој рад одговара председнику Општине Бачка Паланка и подноси му Извештај о раду Комисије

V

Административно-техничке послове за потребе рада Комисије обављаће Одељење за друштвене делатности Општинске управе Бачка Паланка.

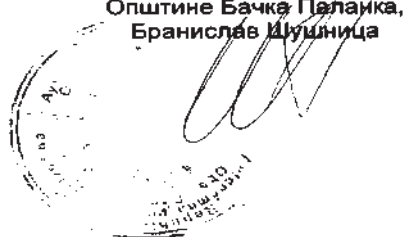
VI

Комисија има право на накнаду на основу члана 4. Одлуке о накнадама и наградама за рад одборника Скупштине општине, заменика председника Скупштине општине, члана Општинског већа и чланова радних тела органа Општине ("Службени лист Општине Бачка Паланка" бр 36/2014, 30/2015 и 16/2016).

VII

Ово решење објавити у "Службеном листу Општине Бачка Паланка"

Председник
Општине Бачка Паланка,
Бранислав Душница

ОПШТИ ПОДАЦИ О РОМИМА

Роми су традиционално номадски народ пореклом из Индије. Ромски језик и његови дијалекти сродни су језику племена Дарди и Кафистрану, као и језику племена Хидукушу у Индији.

Застава Рома је плава у горњем делу, што асоцира на небо, слободу и безгранично пространство и живот под ведрим небом и зелена у доњем, што асоцира на траву, друм и стална путовања. У средини је црвени точак са 16 паока који је симбол номадског живота и прогона Рома.

Под ромском заставом никад није вођен нити један рат.

Ромска химна је Белем, ђелем лунгоне дромеја.

Традиционални Роми веома цене проширену породицу.

Најважнији су празници Бурђевдан/Ерделези, Василица и Бибија.

Роми у Републици Србији

Укупан друштвени положај Рома, не само код нас него готово у свим земљама у којима живе, изразито је неповољан. По свим показатељима друштвеног положаја (запосленост, образовање, друштвени углед, животни стандард и сл.), Роми се налазе на најнижој друштвеној лествици.

Ромска популација у Србији и даље се налази у незавидном положају као најугроженија и најмаргинализованија национална мањина, суочавајући се са низом препрека које настављају да онемогућавају њен развој. Проблеми са којима се Роми суочавају присутни су у свим областима, у скоро сваком аспекту јавног и приватног живота, почевши од немогућности испуњавања основних потреба као што су адекватна здравствена заштита, основно образовање и социјална помоћ, па све до баријера на које наилазе у приступу тржишту рада. Ромску популацију карактерише значајно виша стопа сиромаштва, незапослености и болести у односу на остатак становништва у Србији. Будући да Роми нису довољно присутни у политици, државним и јавним институцијама, мали је број оних који могу да заступају интересе ромске популације.

Роми чине посебну социјалну групу (етно - класу) која има „сва обележја субпролетерског слоја који у зачараном кругу беде репродукује генерацијско сиромаштво"¹. Наиме, Роми нису укључени у рад зато што нису школовани, а нису школовани зато што су сиромашни, односно немају никакве услове за школовање. Да би доживели елементарну друштвену промоцију, за шта је потребно имати стабилност прихода, Роми, као и остали, морају имати завршену бар основну школу, а основну школу многи не завршавају јер немају услова за то. И, тако у круг. Резултати многих истраживања показују да су Роми у односу на остале сиромашне групе најсиромашнији.

Бројчаност Ромске популације представља предмет полемике. Према званичним бројкама, добијеним на основу пописа из 2011. године, у Србији живи 147.604 Рома или 2,05 % од укупног броја становника. Међутим, претпоставља се да је овај број знатно мањи од реалног. Основни разлози за овакву несигурност јесу недостатак документације и нерегистровано становање. Процене стварног броја су различите: недавна истра-

¹ Национална стратегија за смањење сиромаштва - прилози, Смањење сиромаштва код Рома.

живања показују да у насељима широм земље живи најмање 270.000 Рома². Међутим, често се наводи процена да у Србији има између 450.000 и 500.000 Рома. Неслагање око тачног броја Рома, као и изражено одступање између званичних и широко прихваћених бројки, представља добар пример степена маргинализације и отуђења ромске популације у Србији.

Тежак положај ромске популације у Србији најбоље се изражава на најрелевантнијим чињеницама: између 35% и 60% ромске деце није уписано у школу, док између 60% и 80% Рома нема завршену основну школу. Овакав тренд води ка томе да мање од 1% Рома заврши више или високо образовање. Цифре нису боље ни у економском аспекту, будући да скоро половина ромске популације живи у сиромаштву, док се процењује да око 2/3 деце из ромских насеља живи испод границе сиромаштва. Нешто мање од 1/3 ромских жена је запослено. Данас између 60% и 80% Рома живи у нехигијенским изолованим насељима, од којих 70% чине неформална насеља. У Србији живи и око 45.000 интерно расељених лица (ИРЛ) ромске националности са Косова, док је само половина њих званично регистрована као ИРЛ.

Статистике о просечној старости Рома можда најбоље илуструју њихов положај: према независним проценама, мање од једног процента Рома живи дуже од 60 година. Ромске жене и деца представљају нарочито угрожене групе и мете оних који се баве трговином људима, где Роми чине више од 30% идентификованих жртава. Ситуација је још драматичнија када су у питању малолетна лица, јер 72% свих идентификованих малолетних жртава трговине људима у Републици Србији чине ромска деца и млади људи. Наведени проблеми не постоје независно један од другог већ се међусобно преплићу, при чему је најизраженија дубоко укореењена дискриминација са којом се Роми суочавају у односима са садашњим и будућим послодавцима, даваоцима услуга и приватним лицима.

Још један од кључних елемената који ромској популацији онемогућава приступ социјалним службама, јесу потешкоће са којима се многи Роми суочавају у добијању личних докумената који су неопходни за потпуно остваривање њихових права. Овај недостатак приступа личним документима доводи до тога да су многи Роми у Србији без држављанства, што их онемогућава да у потпуности остваре своја права која им као грађанима припадају. Постоји много узрока овог проблема, а неки од њих су: недостатак цивилне регистрације, немогућност пријаве пребивалишта услед недостатка правно признатог боравишта, недостатак финансијских средстава за плаћање неопходних такси, неинформисаност о процедурама, уништене матичне књиге на Косову, институционална дискриминација Рома, дуге и сложене административне процедуре.

Роми у општини Бачка Паланка

Општина Бачка Паланка се налази у Аутономној покрајини Војводина и припада Јужнобачком округу. Територија Општине Бачка Паланка заузима површину од 579 км² (од чега на пољопривредну површину отпада 47.342 ха, а на шумску 2.801 ха). Центар општине је град Бачка Паланка, а општина Бачка Паланка се састоји од 13 насеља. Кроз Бачку Паланку пролазе бројне локалне, регионалне, државне и међународне саобраћајнице које су утицале на њен укупан развој.

² Уједињене Нације у Србији - Остваривање права Рома (2008), страна 20.

http://www.pravamanjina.rs/attachments/466_Ostvarivanje%20prava%20Roma.pdf

Према попису из 2011. године Општина Бачка Паланка има укупно 55.528 становника и 19.318 домаћинстава. У градском подручју живи 27.924, а у руралним подручјима 27.604 становника. Општини Бачка Паланка припада 13 села са 9.683 домаћинстава. На територији ове општине постоји стална тенденција смањења броја становништва, јер велики број грађана одлази у веће градове.

Према званичним подацима, по последњем попису становништва из 2011.године, на територији Општине Бачка Паланка живи 1064 лица ромске националности. Од тога 262 у граду Бачкој Паланци, а 802 у селима Општине Бачка Паланка³.

Као и остале сиромашне групе и Роми имају бројне проблеме. Ипак, постоје и они проблеми који се могу означити као специфични ромски проблеми, а то су предрасуде које представљају својеврсну баријеру, нарочито у остваривању права при запошљавању, у образовању и лечењу. Томе треба додати и резиденцијалну (просторну) сегрегацију до које је дошло делимично насилним путем, али и на спонтан начин, тако да данас Роми живе у засебним насеобинама (махале) које карактерише посебан начин живота. Просторна изолованост отежава и успорава комуникацију са осталима и ограничава могућност осавремењивања начина живота.

Када је реч о проблемима који на најнепосреднији начин производе генерацијско сиромаштво код Рома, они се јављају пре свега у сфери запошљавања, образовања, здравствених и стамбених потреба.

Роми на територији општине Бачка Паланка се сусрећу са истим проблемима као и цела ромска популација у Србији.

ПРИОРИТЕТНЕ ОБЛАСТИ

Код одређивања приоритетних области Акционог плана поштован је стратешки оквир за унапређивање положаја Рома који је усвојила Влада Републике Србије. Приоритетне области Декаде инклузије Рома 2005-2015. су становање, образовање, здравље и запошљавање.

Основне циљеве овог ЛАП-а можемо поделити на:

ЦИЉ 1. УНАПРЕЂЕЊЕ УСЛОВА СТАНОВАЊА РОМСКОГ СТАНОВНИШТВА У ОПШТИНИ БАЧКА ПАЛАНКА ДО КРАЈА 2020. ГОДИНЕ

ЦИЉ 2. УКЉУЧИВАЊЕ РОМА У ОБРАЗОВНИ СИСТЕМ И ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ КОНТИНУИТЕТА У ОБРАЗОВАЊУ У ОПШТИНИ БАЧКА ПАЛАНКА ДО КРАЈА 2020. ГОДИНЕ

ЦИЉ 3. ПОВЕЋАН БРОЈ ЗАПОСЛЕНИХ РОМА У ОПШТИНИ БАЧКА ПАЛАНКА ДО КРАЈА 2020. ГОДИНЕ

ЦИЉ 4. ПОВЕЋАЊЕ ОБУХВАЋЕНОСТИ РОМА ЗДРАВСТВЕНОМ ЗАШТИТОМ И ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ АДЕКВАТНЕ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ РОМА У ОПШТИНИ БАЧКА ПАЛАНКА ДО КРАЈА 2020. ГОДИНЕ

---

³ Извор.Републички завод за статистику,
<http://webrzs.stat.gov.rs/WebSite/Public/ReportResultView.aspx?rptId=1210>

1. СТАНОВАЊЕ

Анализа услова становања у ромским насељима

Подаци из 2002. године говоре да је број ромских насеља на нивоу Републике Србије негде око 583⁴. Већина ромских насеља има правно нерегуларан статус, нису опремљени адекватном инфраструктуром, често су пренасељена, имају веома мали број стамбених јединица, а често су поприлично удаљена од основних друштвених садржаја и сервиса.

Услови живота у ромским насељима, било на селу или у граду, на територији општине су веома тешки. Овде се пре свега мисли на нехигијенске услове становања и велику могућност обољевања од различитих заразних болести узрокованим условима живота. Разлог је готово никаква инфраструктурна опремљеност ромских насеља, као и неповољна урбанистичка решења (то се посебно односи на Бачку Паланку и Товаришево где је најтежа ситуација). У овим ромским насељима нема саобраћајница, водовод често није спроведен (у већини објеката не постоје санитарни чворови), већи део објеката нема електричну енергију или је прикључен илегално на мрежу, што повећава могућност ступног удара услед нестручног руковања и неквалитетног извођења инсталација. У насељима не постоје локације за одлагање смећа, оно се ни не одвози јер није могућ прилаз локацијама, а сами објекти својим димензијама и унутрашњом организацијом простора у њима нису адекватни за живот.

Парцеле на којима су изграђени објекти веома често не испуњавају ни минималне површине предвиђене Законом о планирању и изградњи. Објекти већином нису евидентирани у катастру непокретности, а власници не поседују одговарајућу документацију о власништву над својим домовима или земљиштем, што додатно компликује проблеме становања Рома. Један део њих живи и у туђим објектима или на туђем земљишту, најчешће некадашњем "друштвеном". Ромска насеља су махом настала неконтролисано грађњом, без адекватног урбанистичког плана и потребних одобрења. Изграђена су од разног отпадног материјала (дасака, картона, лима, отпадне цигле и бетона). Када је реч о материјализацији објеката у ромским насељима, најчешће је то опека, набој и черпић. Није ретка појава и дрвених барака и, генерално, неуловних и импровизованих објеката.

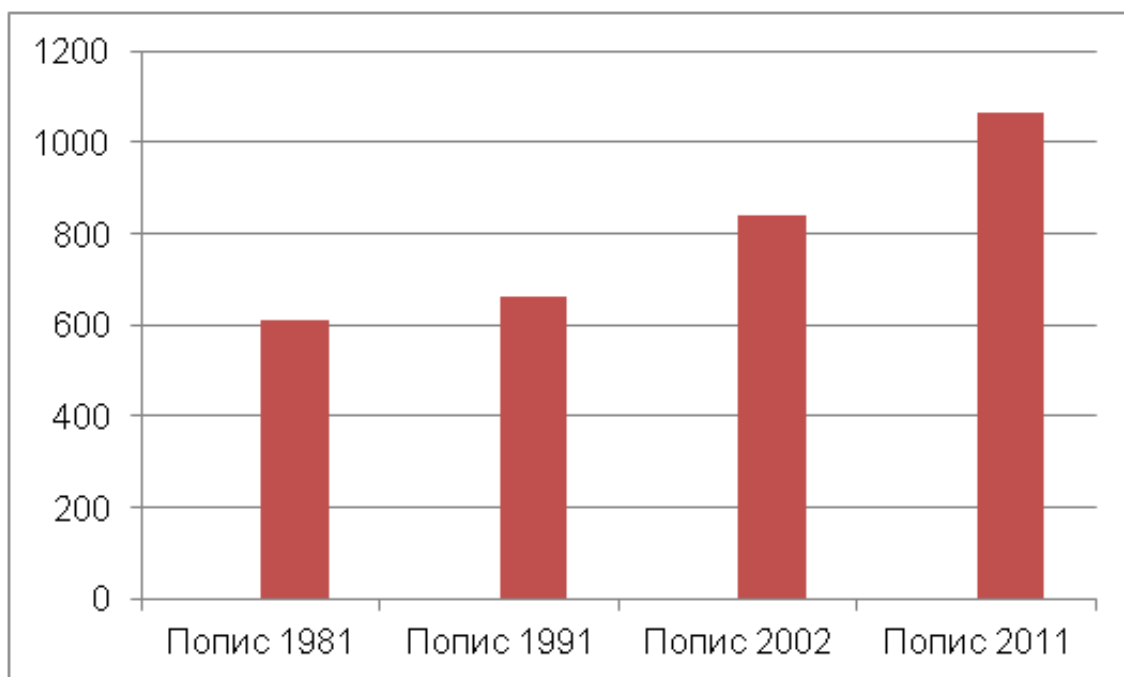
Инфраструктурна опремљеност варира, али је најчешћи случај да је на изразито ниском нивоу и да велики део инфраструктуре недостаје. Чест је случај да је електрична енергија искључена због дугова, вода неисправна за пиће, а путна инфраструктура неквалитетна и дотрајала.

⁴ Извор: Пројекат „Мапирање подстандардних ромских насеља у ГИС-у“, март 2015. године.

Узроци лоших стамбених услова морају се посматрати из перспективе свеопштег сиромаштва у коме Роми живе. Није у питању само недостатак новца, него се ради о веома сложеном проблему који обухвата општу ускраћеност - лоше образовање, слабе могућности запошљавања и неадекватан приступ социјалној и здравственој заштити. За решавање проблема ромских насеља не могу се примењивати исте мере, јер су ромска насеља различита по генези, величини, квалитету, положају, правном статусу и др.

Подаци о Ромима у Општини Бачка Паланка

Према званичним подацима, по последњем попису становништва из 2011.године, на територији Општине Бачка Паланка живи 1064 лица ромске националности. Од тога 262 у граду Бачкој Паланци, а 802 у селима Општине Бачка Паланка⁵.

Број припадника ромске националне мањине, према подацима из претходна четири пописа становништва

Већина Рома живи у селима, највише их је у Товаришеву, затим у Обровцу, Пивницама, Силбашу, Парагама и наравно у Бачкој Паланци. Мањи број ромских породица живи у Челареву, Деспотову, Н. Гајдобри, Нештину, Визићу, Карађорђеву и Младенову.

Услови живота већине су лоши, куће су трошне, изграђене од набоја и черпића са крововима који прокишњавају, полупаних прозора и са неисправним вратима. Посебно је лоша ситуација у ромским насељима у Товаришеву иза игралишта „Вашариште“.

Улице у којима већином живе Роми су: ул. Браће Станков у Силбашу, Партизанска улица у Пивницама, ул. Милете Протића и Вука Караџића у Товаришеву, ул. Милоша Обилића и Бранка Радичевића у Парагама и др.

Ове куће, иако имају инфраструктуру, немају струју због превеликих дуговања. Условно речено то су куће са бољим условима за становање, али и ту има кућа које не

⁵ Извор: Републички завод за статистику,
<http://webzrzs.stat.gov.rs/WebSite/Public/ReportResultView.aspx?rptId=1210>

задовољавају основе потребе живота људи. У насељима је неопходно поставити контејнере и канте за прикупљање смећа што ће у сваком случају дуготрајном и упорном акцијом дати резултате на плану измене навика Рома у погледу одржавања чистоће које се свакако не могу генерализовати на целокупну популацију руковођену негативним предрасудама о Ромима. Паралелно са тим нужно је приступити уређењу постојећих зелених површина у ромском насељу и око њега.

Ромско насеље "Черга" у Бачкој Паланци

У Бачкој Паланци постоји ромско насеље "Черга" које је у веома лошем стању. Решавање питања овог насеља потребно је ставити као један од основних проблема и приоритета за будуће активности локалне самоуправе. Насеље је неуређено, запуштено и комунално неопремљено, а чине га бесправно изграђени објекти.

У овој зони нису дефинисани коридори земљишта јавне намене, а не постоје ни приступне саобраћајнице. У крајњем источном делу овог насеља живе припадници ромске националне мањине лошег социјалног статуса и то у објекту колективног становања, неадекватног квалитета и нивоа опремљености.

Непостојање планског документа, који ће дефинисати јасна правила грађења и уређења, препрека је свим могућим интервенцијама припадника заједнице на решавању питања побољшања услова живота у овом насељу. Плански документ који ће уредити јасна правила грађења и уређења је у фази израде.

Живот Рома у сеоској средини

Већина припадника ромске националне мањине на територији Општине Бачка Паланка живи по селима. Највећи број њих живи у Товаришеву, затим у Обровцу, Пивницама, Силбашу и Парагама. Мањи број ромских породица живи у Челареву, Деспотову, Новој Гајдобри, Нештину, Визићу, Карађорђеву и Младенову. У већини села су сконцентрисани у једном делу насеља, док су по осталим месним заједницама ромске куће раштркане.

Мноштво ромских кућа није покривено водоводном и канализационом мрежом, а снабдевање електричном енергијом је проблем из разлога што немају довољно новца да плате увођење прикључка, а чак и ако је струја уведена, неретко је објекат искључен са мреже јер породица нема средстава да редовно плаћа рачуне за струју.

Већина Рома бави се откупом, сакупљањем и продајом секундарних сировина, многи иду у наднице, а добар део своју egzистенцију обезбеђује примањем социјалне помоћи. Проблем дискриминације више је приметан у месним заједницама где су Роми груписани на једном месту, док је у месним заједницама где су раштркани боља интеграција Рома у друштво. Ромске сеоске куће су најчешће од земљаног материјала, черпића, и у лошем су стању. Чест проблем је непостојање купатила, па чак и у случају када је објекат прикључен на водоводну и канализациону мрежу.

Путна инфраструктура свих насељених места у општини је добра, асфалним путем села су повезана са осталим насељеним местима у непосредној близини. Како би се унапредио и подигао квалитет живота Рома у селима Општине Бачка Паланка, неопходно је да локална самоуправа улаже у целокупну инфраструктуру и да ради на унапређивању могућности запошљавања и образовања ромског становништва.

АНАЛИЗА СТАЊА У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ - КАКО ПОБОЉШАТИ УСЛОВЕ СТАНОВАЊА РОМСКОГ СТАНОВНИШТВА

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> - Подршка локалне самоуправе - Стручни људски ресурси - Добри технички и административни калаци-тети - Заинтересованост циљне групе за решавање проблема - Политичка воља како на локалном, покрајинском, тако и на републичком нивоу 	<ul style="list-style-type: none"> - Недостатак планске документације - Ограничени фондови локалне самоуправе - Непостојање предвиђених локација за изградњу објеката намењених овим групама - Висок проценат Рома без образовања или адекватног образовања, несарадња са општином
МОГУЋНОСТИ	ПРЕПРЕКЕ
<ul style="list-style-type: none"> - Могућност за образовање - Постојање донаторских фондова - Стратегија НСЗ за самозалашљавање - Реформа социјалне заштите и образовног система - Постојање националне стратегије за решавање проблема Рома - Заједнички став државе за решавање проблема Рома на националном нивоу 	<ul style="list-style-type: none"> - Питање Рома није приоритетно широј јавности - Тешка економска ситуација у земљи и локалној самоуправи - Непостојање републичких прописа око решавања имовинско-правних односа

Препоруке и закључци:

Иако је локална самоуправа изразила спремност за решавање питања становања Рома, још увек са суштинским решавањем овог проблема није започето. За бачкопаланачко ромско насеље "Черга" је у току израда Плана детаљне регулације, како би се уредила јасна правила грађења и уређења, и евентуално могло ући у процес легализације. Непостојање јасних смерница по питању решавања проблема овог насеља допринело је да услови живота у овом насељу, без адекватне инфраструктуре, буду све тежи, што показују и све лошији хигијенски услови становања. Локална самоуправа треба да одвоји, сваке године, позиције у буџету за решавање стамбених потреба Рома, ромска насеља и друга ромска питања.

Иако је слика становања Рома у сеоској средини нешто боља, ромске породице се такође боре са лошим условима становања, који се највише огледају у лошем стању објеката у којима живе, непостојању купатила и инфраструктуре. Нерегулисана пребивалишта Рома, недовољан број објеката, непостојање јавног купатила, препознати су као слабости на којима треба радити.

Стварањем адекватног институционалног оквира који ће јасно дефинисати смернице реализације Локалног акционог плана и поделу задужења, усвајањем планске документације која ће дефинисати правила грађења и уређења и континуираним побољшавањем услова становања Рома у сеоској средини могуће је превазићи наведене недостатке.

ЦИЉ: Унапређење услова становања ромског становништва у општини Бачка Паланка до краја 2020. године:

- Креирање институционалног оквира који ће бити основна јединица за реализовање активности предвиђених Локалним акционим планом за Рома
- Збрињавање ромских породица из најугроженијих нехигијенских насеља на територији читаве општине
- Осмишљавање програма за унапређење ромских насеља у којима треба да буду наведени приоритети и дефинисана улога свих заинтересованих страна. Сви ови програми треба да буду повезани са програмима у области здравствене заштите, запошљавања и образовања
- Веома је битно приликом израде урбанистичких планова утврдити нове локације за решавање стамбених потреба социјално угрожених група. Ове локације треба да омогуће интеграцију, па их треба бирати у складу са величином, могућностима прикључења на инфраструктуру, близином јавног саобраћаја и осталих јавних служби

2. ОБРАЗОВАЊЕ

Образовне карактеристике Рома

Ниво и структура образованости ромског становништва условљена је њиховим положајем у друштву, културним специфичностима и представља једну од најтамнијих тачака животне стварности ове етничке заједнице. Ниском образовном профилу подједнако доприносе економска беда и делимично укорењена схватања да им школа није ни потребна, као и државни апарат који препознаје проблем, али га споро и неефикасно решава. Тако образовање постаје кочница бржег друштвено-економског развоја, односно зачарани круг у коме је ромска економска немоћ последица степена образовања, и обрнуто.

Статистички показатељи последњег пописа из 2011. године само су израз образовне инфериорности ове етничке заједнице у односу на друго становништво Србије. Писменост је основни показатељ нивоа образовања - неписмених у укупној ромској популацији старој 10 и више година износи 15,1%, док је на претходном попису износио 19,6 %. И поред евидентне тенденције пораста писмености, статистички подаци и даље указује да су Роми знатно изнад националног просека неписмености који износи 2,0%⁶. Посматрано по регионима Србије не постоје битније разлике јер свуда Роми представљају етничку заједницу са највећим уделом неписмених.

⁶ Извор: Републички завод за статистику,
<http://webrzs.stat.gov.rs/WebSite/Public/ReportResultView.aspx?rptId=1210>

Роме карактерише и далеко неповољнији образовни састав у односу на укупно становништво Републике Србије где су уочљиве велике разлике:

- сваки пети Ром, наспрам сваког 37 становника Србије старијег од 14 година, нема школу;
- преко једне трећине Рома (34,2% у односу на 10,9% за становништво Србије) нема завршену осмогодишњу школу;
- око једне трећине Рома (33,3% према 20,8 за ниво Србије) има основно образовање;
- средње образовање има 11,5% Рома (48,9% за ниво Србије);
- изразите разлике уочавају се и код удела Рома (0,7%) и осталог становништва Србије са вишим и високим образовањем (16,2%).

По полној структури школског образовања Рома, доминирају мушкарци, док је женска популација знатно мање заступљена јер је у традицији Рома још увек укорењено да женска деца не морају да иду у школу.

Када је реч о деци која су обавезна да похађају основну школу (од 7-14 година старости), јасно је да нису сва деца обухваћена редовним школовањем, јер подаци показују да је број деце тога узраста износио 25.260, односно да најмање за 2.453 деце није регистровано да похађају основну школу.

Ниво образовања има утицаја и на прихватање нових технологија и знања која су својствена модерном друштву. Тако су у попису 2011. године први пут прикупљани и подаци о компјутерској писмености, односно познавању рада на рачунару. Наведене су четири активности (обрада текста, израда табела, слање и примање електронске поште и коришћење интернета). Компјутерски писменим сматрана су лица која знају све четири радње, а компјутерски неписменим лица која не знају ни једну од наведених активности. Добијени резултати показују низак ниво компјутерске писмености ромског становништва, односно 77,3% од укупног броја Рома, старијих од 14 година, није компјутерски писмено⁷.

Опис стања у локалној заједници

У општини Бачка Паланка, заштитом и унапређењем положаја Рома у Локалној самоуправи бави се Одељење за друштвене делатности које нема потпуну базу података о припадницима ромске популације. По задњем Попис у Општина има 55.528 становника од чега 1.064 Рома, што чини 1,91 %. Општина Бачка Паланка има 11 основних школа, 3 средње школе и једну школу основног музичког образовања.

Укупан број ученика и број ученика ромске националности у школама, школске 2016/2017. године:

Назив школе и место	бр. ученика Рома	укупно ученика
ОШ „Вук Караџић” Бачка Паланка	42	1164
ОШ „Свети Сава” Бачка Паланка	14	773
ОШ „Десанка Максимовић” Бачка Паланка	нема	510

⁷ Извор: Републички завод за статистику,
<http://webzrzs.stat.gov.rs/WebSite/Public/ReportResultView.aspx?rptId=1210>

ОШ „Херој Пинки” Бачка Паланка	7	60
ОШ „Алекса Шантић” Гајдобра	1	233
ОШ „Браћа Новаков” Силбаш	44	471
ОШ „15. Октобар” Пивнице	35	264
ОШ „Здравко Челар” Челарево	4	388
ОШ „Бранко Ћопић” Младеново	2	148
ОШ „Жарко Зрењанин” Обровац	30	253
ОШ „Милета Протић” Товаришево	45	212
Укупно	184	4476
ССШ „ДР Радивој Увалић” Бачка Паланка	21	635
Средња техничка школа „9. Мај” Бачка Паланка	10	420
Гимназија „20. Октобар” Бачка Паланка	нема	362
Укупно	31	1417
ШОМО „Стеван Христић” Бачка Паланка	3	300

Системом основног образовања у оквиру 11 школа обухваћено је 184 ромска детета од укупно 4.467 уписаних, што износи 4%. Број деце ромске националности предшколског и основношколског узраста у Општини је већи, али они нису обухваћени или пак не похађају редовно основну школу.

У Општини Бачка Паланка, у оквиру 3 средње школе, наставу похађа 31 ромски ученик од укупно 1417 уписаних ђака што износи 2 %. Настава у средњим школама од стране ученика ромске националности се похађа углавном редовно пошто су ученици средњошколци мотивисана да заврше средњу школу. Појединци бележе чак и одличне резултате у савладавању наставних садржаја и све више се укључују у ваннаставне активности где постижу такође запажене резултате.

Генерално посматрано, подаци показују да постоји одрживост односно тенденција пораста броја деце и ученика на свим нивоима школовања у односу на резултате пописа из 2011. године, али не у довољној мери.

Тенденцију пораста ромске популације у образовни систем у нашој Општини приписујемо одређеним активностима и афирмативним мерама које су спровођене од стране локалне самоуправе: бесплатна додела уџбеника за ученике основношколског узраста, бесплатне ученичке месечне карте за превоз, стипендирање ученика средњошколаца, учешће у разним пројектима и едукацијама чију су циљну групу чинили Роми.

Пуних 10 година ученици ромске националности укључени су у програм стипендирања у оквиру Пројекта „Инклузија деце ромске националности у средњим школама у АП Војводини”, односно у ТАРИ Пројекат, који се финансира од стране Владе Републике Србије, Мисије ОЕБСА и РеФ-а. Кроз ова два програма стипендирања било је обухваћено око стотинак ученика средњих школа.

Увођењем ромских асистената, којих је тренутно двоје и који раде у ОШ „Вук Караџић” у Бачкој Паланци и ОШ „Милета Протић” у Товаришеву у мноме се побољшао општи статус ромске деце и ученика у образовним институцијама.

И поред свих настојања да се ромска деца у максималном обиму укључе у све образовне нивое уз већа постигнућа, још увек можемо констатовати да је веома тешко наћи механизме за одрживост и присутност ученика Рома у школама.

Проблем који је и даље присутан огледа се у нередовном похађању наставе, а разлози су: недостатак средстава за школовање, нехигијенски услови становања, старија деца заједно с родитељима раде на обезбеђивању егзистенције за породицу, често су приморани да чувају млађу децу у породици, незаинтересованост саме деце и њихових родитеља за школовање, недовољно учење и вежбање код куће.

У следећој табели приказујемо податак о полној структури деце и ученика ромске националности од предшколског програма до средње школе⁸.

Напомена: Предшколска установа „Младост“ из Бачке Паланке у чијем саставу су вртићи у којима се организује припремни предшколски програм, нема евиденцију деце по националној припадности, али су доставили податак да се у просеку сваке школске године упише по 5 деце ромске припадности.

Година	Број деце уписан у предшколски програм (М/Ж)	Број деце уписан у први разред (М/Ж)	Број деце уписан у пети разред (М/Ж)	Број деце која су завршила основну школу (М/Ж)	Број деце која су уписала средњу школу (М/Ж)
2006.	5/4	12/9	6/7	5/6	7/3
2007.	5/4	12/9	7/6	6/5	8/3
2008.	2/5	8/6	7/7	6/7	13/9
2009.	10/5	11/12	12/10	10/10	14/8
2010.	5/5	16/8	11/8	8/3	20/9
2011.	9/8	12/14	7/9	6/4	14/12
2012.	14/9	14/15	12/7	3/3	19/9
2013.	9/6	16/13	7/12	10/3	19/9
2014.	9/11	12/3	20/14	8/3	20/11
2015.	5/10	6/13	13/14	10/5	21/13
2016.	9/5	14/8	15/14	11/9	20/10

Табела која се односи на податке о материјално - финансијској помоћи приликом предшколског, основног и средњег образовања ромске деце :

Година	Број ученика који су остварили право на подужени боравак, ужину и прибор током предшколског образовања (М/Ж)	Број ученика који су добили материјалну помоћ за уџбенике, прибор и ужину током основног образовања (М/Ж)	Број ученика који остварили право на средњошколске стипендије (М/Ж)	Број ученика који остварили право на ученичке домове за средњошколце (М/Ж)	Број ученика који остварили право на материјалну помоћ за путне трошкове, трошкове набавке и уџбенике током средњошколског образовања (М/Ж)	Укупна новчана вредност против вредност
2006.	/	12/12	/	/	/	/
2007.	/	10/13	5/3	/	3/2	/
2008.	/	10/10	7/4	/	5/4	/
2009.	/	9/10	7/5	/	6/4	/
2010.	/	9/7	7/5	/	7/5	/
2011.	2/1	15/7	8/5	/	5/4	/
2012.	5/2	15/8	8/4	/	6/3	/

⁸ Извор: Одељење за друштвене делатности Општинске управе Бачка Паланка.

2013.	4/2	21/13	10/8	/	8/4	/
2014.	2/3	20/20	8/5	/	7/4	/
2015.	3/4	23/28	8/7	/	7/5	/

АНАЛИЗА СТАЊА У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ -УКЉУЧИВАЊЕ РОМА У ОБРАЗОВНИ СИСТЕМ И ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ КОНТИНУИТЕТА У ОБРАЗОВАЊУ

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> - Подршка локалне самоуправе - Спровођење пројекта „Инклузија деце ромске националности у средњим школама у АП Војводини", и ТАРИ пројекат који се односе на стилендирање ученика - Увођење ромских асистената у образовним институцијама - Заинтересованост циљне групе за решавање проблема - Политичка воља како на локалном, покрајинском, тако и на републичком нивоу 	<ul style="list-style-type: none"> - Лоши услови живота довели су до немогућности редовног похађања основне школе - Незаинтересованост саме деце и њихових родитеља за школовање - Одлазак ромских породица у азил, што доводи до прекида похађања редовног школског програма - Низак проценат високо образоване ромске популације
МОГУЋНОСТИ	ПРЕПРЕКЕ
<ul style="list-style-type: none"> - Редформа образовног система - Подршка донатора кроз програме и пројекте - Већа искоришћеност постојећих домаћих и међународних програма и пројеката - Заједнички став државе за решавање проблема Рома на националном нивоу 	<ul style="list-style-type: none"> - Ограничена финансијска средства за реализацију програма за унапређење положаја Рома - Незаинтересованост и неповерење ромске популације у нове мере и могућности унапређења свог положаја - мотивација пословног сектора да учествује у процесу запошљавања ромске популације

ЦИЉ: Укључивање Рома у образовни систем и обезбеђивање континуитета у образовању у општини Бачка Паланка до краја 2020. године:

Укључивање Рома у образовни систем и обезбеђивање континуитета и квалитета у образовању посматра се кроз нумеричке показатеље о броју ромских ученика, кроз елиминацију системских разлика у школском постигнућу између ромских и неромских ученика, евалуацију социјалне климе, израду специфичних мера за спречавање сегрегације и дискриминације, израду критеријума за њихово идентификовање, обезбеђивању услова за неговање културног идентитета и развијање свести о националном идентитету.

За реализацију овог циља потребно је:

- Спровођење посебне уписне политике и афирмативних акција за упис ромске деце у васпитно - образовне установе
- Припрема образовних институција за укључивање ромске деце у образовни систем
- Активна подршка Ромима за континуирано школовање
- Побољшање квалитета образовања и васпитања Рома
- Побољшање и евалуација васпитнообразовних постигнућа ромске деце

- Развијање осетљивости и информисаности локалне заједнице за образовање и друге потребе Рома
- Неговање културног идентитета

3. ЗАПОШЉАВАЊЕ

Услови запошљавања, степен незапослености и извори прихода Рома у општини Бачка Паланка

Иако незапосленост у Србији утиче на све припаднике друштва, положај Рома на тржишту рада је најлошији јер је само 51% од 74.9% радно способне ромске популације упуслено. Број незапослених жена међу Ромима је четири пута већи од броја неуспешних мушкараца.

Роми су веома млада етничка група, чак 54% ромске популације у Србији је старости између 15 и 49 година, што представља старосну доб када могу највише радно доприносити. Ипак, 70% Рома ове старосне доби никада није имало посао.

Запослење Рома је углавном неформално - делимично краткотрајно ангажовање или послови који не захтевају посебно знање. Због тога, извори прихода су значајно различити у поређењу са већинским становништвом: главни извор прихода ромског становништва јесте неформално плаћено ангажовање од стране пријатеља и комшија (21%), трајно упуслење (12%) и продаја робе на пијаци (10%). Десет процената испитаних Рома живи у породицама где је социјална помоћ примарни извор прихода.

Највећи број упуслених Рома ангажован је у трговини, пољопривреди и шумарству. Само 14% породица је покушало да започне сопствено пословање и то углавном у сектору трговине⁹.

На основу податка из Стратегије¹⁰ већина Рома је регистрована у евиденцији Националне службе за запошљавање, пре свега због остваривања права по основу незапослености, а не из уверења да би могли добити понуду за посао. Оваква ситуација представља последицу чињенице да већина Рома припада категорији неквалификованих и ниско квалификованих радника који су најбројнији у евиденцији незапослених лица и најдуже чекају на запослење (по неколико година).

Као и на нивоу Републике Србије и у општини Бачка Паланка већина припадника ромске националности је регистрована у Националној служби за запошљавање (у даљем тексту: НСЗ) само због остваривања одговарајућих права, а не због стварне жеље за радним ангажовањем. Поред активности и мера које предузима НСЗ у циљу едукација и промоција запошљавања, активних програма за samozapoшљавање, запосленост ромске популације је на изузетно ниском нивоу.

На евиденцији НСЗ у 2017. години, има око 205 незапослених Рома и Ромкиња који активно учествују у тражењу посла. Према НСЗ, највише Рома је са првим степеном стручне спреме - 90%, док их са четвртим степеном има 5, од којих су 4 мушкараца и 1 жена. Послови које обављају преко НСЗ су најчешће јавни радови чишћења депонија у оквиру којих су ангажовани као нискоквалификовани радници. НСЗ нуди Ромима

9 Национални извештај, Економски факултет Универзитета у Нишу, 2013. година, 3. стр, Ана Поповић, Јелена Станковић / Пројекат финансијског описмењавања Рома, 2011.

10 Стратегија за унапређење положаја Рома у Републици Србији, Београд 2010., стр.38.

мотивационо-активационе обуке; програм за samozapoшљавање и ново запошљавање; могућност конкурисања у јавним радовима; обуке за преквалификацију и стицање нових знања, као и програм „Друга шанса”¹¹.

По речима представника из НСЗ, основни проблем који се јавља при запошљавању Рома јесте њихова мотивисаност, односно немотивисаност да прихвате позиве за запошљавање преко НСЗ, јер тиме губе право на социјалну помоћ или дечији додатак који им је сталан и сигуран извор прихода. На програме „Друга шанса” и разне обуке се јављају и похађају их јер су им обезбеђена средства за путне трошкове. Услови програма за samozapoшљавање им не одговарају јер нису довољно мотивишући.

АНАЛИЗА СТАЊА У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ - КАКО ПОБОЉШАТИ УСЛОВЕ ЗАПОШЉАВАЊА РОМСКОГ СТАНОВНИШТВА

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> - Активно деловање запослених у НСЗ у циљу едукације и промоције запошљавања - ново запошљавање и samozapoшљавање - Искуство ромске популације у прикупљању секундарних сировина - Ангажовање и учешће Рома на јавним радовима, као једна од мера активне политике НСЗ - Постојање сезонског запошљавања Рома у пољопривреди (наднице) 	<ul style="list-style-type: none"> - Велика незапосленост ромског становништва - Велики број Рома је у категорији неквалификоване радне снаге - Запосленост Рома у области сиве економије - Немотивисаност ромске популације да активно тражи посао уз помоћ НСЗ - Немотивисаност Рома за програме samozapoшљавања и преквалификације уз помоћ НСЗ
МОГУЋНОСТИ	ПРЕПРЕКЕ
<ul style="list-style-type: none"> - Подршка донатора кроз програме и пројекте - Већа искоришћеност постојећих домаћих и међународних програма и пројеката - Примена модела добре праксе других локалних самоуправа - Веће ангажовање и укључивање ромских невладиних организација 	<ul style="list-style-type: none"> - Ограничена финансијска средства за реализацију програма за унапређење положаја Рома - Ограничене надлежности локалне самоуправе - Спора имплементација националних стратегија и програма - Незаинтересованост и неповерење ромске популације у нове мере и могућности унапређења положаја

Несумњиве предности за пораст запослености Рома у општини Бачка Паланка јесу програми које нуди НСЗ кроз различите едукације и обуке. Ангажовање и учешће Рома на јавним радовима је једна од мера активне политике ове установе. Као што смо већ споменули, ромска популација има искуства у прикупљању секундарних сировина, а постојање откупних станица на територији општине Бачка Паланка им знатно олакшава посао транспорта. Сезонско запошљавање Рома у пољопривреди је такође један од видова смањења незапослености ове циљне групе уз адекватне наднице

Основни проблеми са којима се сусреће локална самоуправа у смањењу незапослености Рома јесте:

¹¹ Извор: Национална служба за запошљавање, општина Бачка Паланка, јануар 2017. године.

- изузетно висок проценат Рома који остварују одређена права по основу незапослености па отуда произилази и њихова немотивисаност за програме самозапошљавања и преквалификације које нуди НСЗ, а самим тим и у тражењу посла
- већина ромске популације је ангажована у области сиве економије и потпада под категорију неквалификоване и ниско квалификоване радне снаге
- дискриминација приликом аплицирања на посао као и неинформисаност о могућностима и иницијативама које пружају државне, покрајинске и локалне институције у циљу новозапошљавања и самозапошљавања су чести разлози за високу незапосленост Рома у општини Бачка Паланка.

Превазилажење наведених недостатака, односно повећање запослености ромског становништва се планира реализацијом две програмске целине усмерене на анализу социо-економске ситуације у општини Бачка Паланка и израде базе података, веће укључивање незапослених Рома у програм јавних радова, програме преквалификације и доквалификације. Основна претпоставка за реализацију активности у оквиру овог циља јесте доношење Уредбе којом би сва лица - примаоци социјалне помоћи имали обавезу да се кроз Упитник изјасне да ли спадају у категорију радно-способне радне снаге или не.

ЦИЉ: Повећан број запослених Рома у Општини Бачка Паланка до краја 2020. године:

- Стварање услова за смањење незапослености ромске популације
- Припрема и спровођење обука и тренинга у циљу укључивања незапослених Рома у процес активног тражења посла

4. ЗДРАВСТВЕНА И СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Здравствена заштита

Здравствена заштита Рома уско је везана за социјално-економске услове становања и услове живота. Лоши услови за живот, сиромаштво и неискоришћена права узроци су дуготрајне здравствене запуштености већине грађана ромске националности.

Право на здравствену заштиту је прописима обезбеђено свим грађанима Србије. Међутим, један део социјално најугроженијих Рома нема приступ здравственој заштити јер је један од предуслова за њено остваривање уредна пријава пребивалишта лица коју већина Рома не могу да остваре јер не поседују одговарајућу документацију о власништву на својим домовима или земљишту, што додатно компликује проблеме становања Рома. Један део њих живи у туђим објектима или на туђем земљишту, најчешће некадашњем „друштвеном“, што је и најчешће разлог немогућности пријаве пребивалиштва и остваривања здравствене и

социјалне заштите. Велики број депортованих Рома из Немачке нема лична документа и не остварују право на здравствену заштиту.

Здравственом ризику најчешће су изложене ромске жене зато што у просеку рађају по петоро деце, а трудноћа није праћена од стране здравствене институције. Ромском популацијом доминирају исте болести као и код остале популације: кардио-васкуларна обољење, дијабетес, канцер и астма.

Дом здравља „Др Младен Стојановић“ Бачка Паланка нема званичну евиденцију Ромских корисника здравствене заштите. Ромски медијатор који би помогао здравственој едукацији ромске популације у дому здравља не постоји.

У претходном периоду рађена је превентивна здравствена заштита посебно ХИВ-а и полно преносивих болести. Било је доступно бесплатно тестирање од стране епидемиолошке службе Дома здравља „Др Младен Стојановић“. У евиденцији ове установе евидентирано је да је вакцинисано 121 дете Ромске националности до осамнаест година. Рађене су превентивне едукације ради препознавања и раног откривања ТБЦ.¹²

Социјална заштита

Роми су економски и социјално најугроженији део становништва, односно најугроженија друштвена група у Србији. Социјално угрожени Роми се већином издржавају од сакупљања и продаје секундарних сировина или од дневница које добијају повременим ангажовањем за теже физичке послове. С обзиром на висок наталитет, њихов просечан животни век је знатно нижи од животног века укупног становништва Србије. Имајући у виду законске норме и прописе и чињеницу да држава као и локална самоуправа подстиче рађање деце у породицама са ограничењем до четвртог по рођењу детета, чињеница је да деца преко тог броја реда рођења не остварују права по важећим нормативима у односу на друштвену бригу о деци.

Припадници Ромске заједнице могу да остварују сва права као и друга лица која се нађу у стању социјалне потреба, којима је неопходна друштвена помоћ и подршка ради савладавања социјалних и животних тешкоћа и стварања услова за задовољавање основних животних потреба, а која су у складу са Законом о социјалној заштити, Породичним законом и другим законским прописима који се примењују у социјалној заштити. Роми не користе никакве посебне услуге социјалне заштите по основу националне припадности, већ као и други корисници остварују права на услуге социјалне заштите и материјалну подршку. Најчешћи коришћени облици помоћи које нуди Центар за социјални рад Бачка Паланка (ЦСР) у виду материјалне подршке су: новчана социјална помоћ (обезбеђена средства из буџета РС), једнократна новчана помоћ (обезбеђена средства из буџета општине) као и помоћ у натури (различите донације).

¹² Извор: Дом здравља „Др. Младен Стојановић“, општина Бачка Паланка.

Информисаност о правима које Ромска популација може остварити преко Центра за социјални рад су адекватна и континуирана.

Приказ корисника новчане социјалне помоћи према месту становања Општине Бачка Паланка¹³:

Месна заједнице „Братство“:

Укупно 13 корисника, од тога 7 деце

- петочлана породица - једна
- четворочлана породица - једна
- двочлана породица - две

Месна заједница „Дунав“:

Укупно 32 корисника, од тога 14 деце

- шесточлана породица - једна
- четворочлана породица - три
- трочлана породица - три
- двочлана породица - једна
- једночлана породица - три

Месна заједница „Центар“:

Укупно 18 корисника, од тога 8 деце

- четворочлана породица - једна
- трочлана породица - једна
- двочлана породица - три
- једночлана породица - пет

Месна заједница „Стари град“:

Укупно 71 корисник, од тога 34 деце

- осмочлана породица - једна
- шесточлана породица - четири
- петочлана породица - једна
- четворочлана породица - две
- трочлана породица - три
- двочлана породица - шест
- једночлана породица - пет

Месна заједница Деспотово:

Укупно 14 корисника, од тога 7 деце

- седмочлана породица - једна
- двочлана породица - три
- једночлана породица - једна

Месна заједница Нова Гајдобра:

Укупно 10 корисника, од тога 7 деце

- петочлана породица - две

¹³ Извор: Центар за социјални рад, општина Бачка Паланка, фебруар 2017. године.

Месна заједница Параге:**Укупно 53 корисника, од тога 32 деце**

- седмочлана породица - једна
- шесточлана породица - две
- четворочлана породица - шест
- трочлана породица - једна
- двочлана породица - три
- једночлана породица - једна

Месна заједница Пивнице:**Укупно 65 корисника, од тога 36 деце**

- шесточлана породица - једна
- петочлана породица - две
- четворочлана породица - пет
- трочлана породица - седам
- двочлана породица - две
- једночлана породица - четири

Месна заједница Силбаш:**Укупно 37 корисника, од тога 17 деце**

- шесточлана породица - једна
- четворочлана породица - четири
- трочлана породица - три
- једночлана породица - шест

Месна заједница Челарево:**Укупно корисника 8, од тога 4 деце**

- четворочлана породица - једна
- трочлана породица - једна
- једночлана породица - једна

Месна заједница Визић:**Укупно корисника 10, од тога 6 деце**

- осмочлана породица - једна
- двочлана породица - једна

Месна заједница Маденово:**Укупно 4 корисника, од тога 2 деце**

- четворочлана породица - једна

Месна заједница Нештин:**Укупно 1 корисник**

- једночлана породица - једна

Месна заједница Товаришево:**Укупно 132 корисника, од тога 56 деце**

- осмочлана породица - једна

- шесточлана породица - једна
- петочлана породица - две
- четворочлана породица - пет
- трочлана породица - петнаест
- двочлана породица - дванаест
- једночлана породица - деветанаест

Месна заједница Обровац:

Укупно 76 корисника, од тога 26 деце

- седмочлана породица - једна
- петочлана породица - две
- четворочлана породица - две
- трочлана породица - пет
- двочлана породица - једанаест
- једночлана породица - четрнаест

Из анализе података може се закључити да је највећи број Рома сконцентрисан у Месним заједницама Стари град, Товаришево и Обровац. Посебно је потребно напоменути да корисници који подносе захтев за новчану социјалну помоћ нису у обавези да се изјасне о својој националној припадности.

Поред Центра за социјални рад и Црвени крст Бачка Паланка ради на збрињавању социјално угрожених категорија становништва, међу њима и Рома. Путем ове установе ромско становништво је учествовало у додели пакета хране, средстава за хигијену, школског прибора, ћебади, огрева и других видова помоћи.

АНАЛИЗА СТАЊА У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ - УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА РОМА У ОБЛАСТИ ЗДРАВСТВЕНЕ И СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> - Стратегија развоја социјалне заштите - Добра организованост Центра за социјални рад и Црвеног крста - Знатна издвајања новчаних средстава из општинског буџета за социјална питања 	<ul style="list-style-type: none"> - Непостојање базе података о Ромској популацији - Непостојање ромског медијатора - Низак ниво свести ромског становништва о важности здравствене заштите - Висок проценат ромске популације без личних докумената - Већински број Рома без запослења и корисници социјалне помоћи - Недоступност услуга јавне кухиње у руралној средини
МОГУЋНОСТИ	ПРЕПРЕКЕ
<ul style="list-style-type: none"> - Израда базе података о здравственим и социјалним корисницима ромске популације - Запошљавање ромског медијатора - Информисање о правима у области здравствене и социјалне заштите - Здравствена едукација 	<ul style="list-style-type: none"> - Недостатак финансијских средстава - Недовољна искоришћеност других видова финансирања - донација

ЦИЉ: Повећање обухваћености Рома здравственом заштитом и обезбеђивање адекватне социјалне заштите Рома у Општини Бачка Паланка до краја 2020. године:

- Израда базе података о здравственом стању ромске популације
- Запошљавање ромског здравственог медијатора у дому здравља
- Повећање нивоа свести о значају превенције и лечења ромске популације на територији општине Бачка Паланка
- Остваривање веће укључености Рома у систем социјалне заштите и боља обавештеност о правима из области социјалне, породичноправне и дечије заштите

АКЦИОНИ ПЛАН ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА РОМА У ОПШТИНИ БАЧКА ПАЛАНКА

ОСНОВНИ ЦИЉ - УНАПРЕЂЕЊЕ УСЛОВА СТАНОВАЊА РОМСКОГ СТАНОВНИШТВА У ОПШТИНИ БАЧКА ПАЛАНКА ДО КРАЈА 2020. ГОДИНЕ

ПРОГРАМ: уређење/унапређење

Мере/активности	Индикатори	Очекивани резултати	Носилац активности	Партнери	Период реализације	Буџет	
						ЈЛС	Остали извори
Доношење Плана детаљне регулације ромског насеља "Черга" и улице Кордунашка, и његово спровођење: изградња нових објеката колективног становања	Број изграђених и уселих стамбених јединица	Изградња објекта колективног становања и његово привођење намени	Локална самоуправа, Месна заједница, Донатори	Социјалне установе, ЈКП, општинска управа, удружење Рома, ЈП "Стандард"	2016-2020	-	52.764.800,00
Побољшање инфраструктуре у ромском насељу	Дужина санираних путева, јавно осветљење, пешачке стазе, паркинг површине - 11 паркинг места	Санација постојеће путне мреже, јавно осветљење улица и изградња пешачке стазе и паркинг површине - 11 паркинг места	Локална самоуправа, Месна заједница, Донатори	Социјалне установе, ЈКП, општинска управа, координатор за ромска питања, Република Србија, Аутономна Покрајина	2016-2020	-	12.495.000,00

ПРОГРАМ: уређење/унапређење

Мере/активности	Индикатори	Очекивани резултати	Носилац активности	Партнери	Период реализације	Буџет	
						ЈЛС	Остали извори
Увођење електричне енергије	Број кућа у којима је уведена електрична енергија.	Увођење електричне енергије у насељима без електричне енергије, или у онима који су ”дивље” прикључени на електромрежу.	Локална самоуправа, Месна заједница, Донатори	ЕПС, Локална самоуправа, АПВ	2016-2020	-	250.000,00
Унапређење и заштита животне средине	Број улица у којима је увођена водоводна, канализациона инсталација и атомсферкса, канализација	Увођење водоводне, канализационе инсталације и атомсферкса, канализација	Локална самоуправа, Месна заједница, Донатори	ЈКП, Локална самоуправа, АПВ	2016-2020	-	12.325.000,00
Конкретне мере побољшања услова становања кроз поделу пакета грађевинског материјала	Број подељених пакета	Побољшање квалитета живота у постојећим изграђеним објектима	Локална самоуправа	Црвени крст, Центар за социјални рад	2016-2020	900.000,00	-

ОСНОВНИ ЦИЉ - УКЉУЧИВАЊЕ РОМА У ОБРАЗОВНИ СИСТЕМ И ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ КОНТИНУИТЕТА И КВАЛИТЕТА У ОБРАЗОВАЊУ-**ПРОГРАМ: Активна подршка Ромима за континуирано школовање**

Мере/активности	Индикатори	Очекивани резултати	Носилац активности	Партнери	Период реализације	Буџет	
						ЈЛС	Остали извори
Подизање стандарда живота обезбеђивањем стипендија за средњошколце, школског прибора, комплета уџбеника за основну школу, ужине, превоз ђака, опреме за физичко, одевних средстава за успешну ромску децу	Број деце, број стипендија, број додељених комплета	Обезбеђене стипендије за средњошколце, школски прибор, комплети уџбеника за основну школу, ужине, излети, опреме за физичко, одевна средства за успешну ромску децу	Локална самоуправа	Васпитно-образовне установе	2016-2020	700.000,00	600.000,00
Обезбеђивање „награде“ за десет ученика који постигну најбоље резултате	Десет додељених награда	Награђени најбољи ученици	Локална самоуправа	Васпитно-образовне установе	2016-2020	50.000,00	-

ПРОГРАМ: Неговање културног идентитета

Мере/активности	Индикатори	Очекивани резултати	Носилац активности	Партнери	Период реализације	Буџет	
						ЈЛС	Остали извори
Обележавање Дана Рома 8. април	Масовност и медијска заступљеност	Реализована манифестација	Локална самоуправа	Удружење Рома, школа	2016-2020	50.000,00	-
Организовање трибина и округлих столова на тему ромске културе и традиције два пута годишње	Број одржаних трибина и округлих столова	Информисане циљне групе	НВО	Локална самоуправа	2016-2020	100.000,00	-
Покретање подлистка на ромском језику у Недељним новинама Бачка Паланка	Број објављених текстова	Формиран подлистак на ромском језику	Локална самоуправа, ромско удружење	Дописници из школа односно месних заједница	Од септембра 2017	-	-

ОСНОВНИ ЦИЉ - ПОВЕЋАН БРОЈ ЗАПОСЛЕНИХ РОМА У ОПШТИНИ БАЧКА ПАЛАНКА ДО КРАЈА 2020. ГОДИНЕ

Мере/активности	Индикатори	Очекивани резултати	Носилац активности	Партнери	Период реализације	Буџет	
						ЈЛС	Остали извори
Укључивање незапослених Рома у програм јавних радова	20 информисаних Рома, евиденција присутних Рома на састанцима НСЗ, подједнака укљученост Рома и Ромкиња	4 Рома укључено у програм јавних радова на годишњем нивоу	Локална самоуправа	Национална служба за запошљавање, Извођач јавних радова	2016-2020	-	70.000,00
Повећана могућност за запошљавање Рома са територије општине Бачка Паланка кроз програме преквалификације и доквалификације	Извештај са анализом стања и наведеним препорукама за развој предузетништва, број јавних промоција примера добре праксе	Организовати преквалификацију и доквалификацију за 10 Рома на годишњем нивоу	Национална служба за запошљавање	Локална самоуправа	2016-2020	-	-

ПРОГРАМ: Припреме и спровођење обука и тренинга у циљу укључивања незапослених Рома у процес активног тражења посла

Мере/активности	Индикатори	Очекивани резултати	Носилац активности	Партнери	Период реализације	Буџет	
						ЈЛС	Остали извори
Спровођење обуке незапослених Рома у циљу активног тражења посла, отворених конкурса, аплицирања, писања CV-а итд.	Број одржаних обука, број учесника обука,	Припремљена и одржана обука за 10 Рома на годишњем нивоу	Локална самоуправа,	Национална служба за запошљавање, Ромске и друге НВО	2016-2020	200.000,00	-
Спровођење програма едукације Рома за тражење извора финансирања и попуњавање образаца за конкурисање за добијање кредитних средстава од банака, министарстава и других доступних фондова	Број одржаних обука, број учесника обука, број предатих захтева за добијање средстава	Припремљена и одржана обука за 10 Рома на годишњем нивоу	Локална самоуправа	Фондови, Ромске и друге НВО	2016-2020	-	-

ОСНОВНИ ЦИЉ - ПОВЕЋАН ОБУХВАТ РОМА ЗДРАВСТВЕНОМ ЗАШТИТОМ И ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ АДЕКВАТНЕ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ РОМА У ОПШТИНИ БАЧКА ПАЛАНКА ДО КРАЈА 2020. ГОДИНЕ

ПРОГРАМ: Израда базе података о здравственом стању ромске популације

Мере/активности	Индикатори	Очекивани резултати	Носилац активности	Партнери	Период реализације	Буџет	
						ЈЛС	Остали извори
Израда и ажурирање базе података ради евиденције и праћења здравственог стања	База података	Израђена база података	Дом здравља	Локална самоуправа, ромска удружења	2016-2020	-	-

ПРОГРАМ: Запошљавање ромског здравственог медијатора у дому здравља Бачка Паланка

Мере/активности	Индикатори	Очекивани резултати	Носилац активности	Партнери	Период реализације	Буџет	
						ЈЛС	Остали извори
Ангажовање ромског медијатора	Повећан број лекарских прегледа	Редовне активности медијатора	Дом здравља	Удружење Рома	2016-2020	-	-

**ПРОГРАМ: Повећање нивоа свести о значају превенције и лечења
ромске популације на територији општине Бачка Паланка**

Мере/активности	Индикатори	Очекивани резултати	Носилац активности	Партнери	Период реализације	Буџет	
						ЈЛС	Остали извори
Едукација о значају превентивних прегледа и лечења	Број одржаних едукација	Спроведен програм едукације Рома о значају превентивних прегледа и лечења	Дом здравља, локална самоуправа	Удружење Рома	2016-2020	100.000,00	-
Организовање семинара и радионица	Број одржаних семинара и радионица	Одржане радионице и семинари	Дом здравља, локална самоуправа	Удружење Рома	2016-2020	100.000,00	-
Спровођење дератизације и дезинсекције у ромским насељима	Број обављених дератизација и дезинсекција	Припремљена и спроведена редовна годишња дератизација и дезинсекција у ромским насељима	Локална самоуправа	Удружење Рома, ЈКП „Комунал-пројект“	2016-2020	300.000,00	-

**ПРОГРАМ: Остваривање веће укључености Рома у систем
социјалне заштите и боља обавештеност о правима изобласти
социјалне, породичноправне и дечије заштите**

Мере/активности	Индикатори	Очекивани резултати	Носилац активности	Партнери	Период реализације	Буџет	
						ЈЛС	Остали извори
Израда социјалне карте ромске популације уз дефинисање социјалних потреба и идентификацију одговарајућих услуга социјалне заштите и улоге свих могућих актера	Социјалне карте ромске заједнице, број и врсте дефинисаних потреба, идентификоване услуге социјалне заштите	Израђена социјална карта ромске заједнице, дефинисане социјалне потребе и идентификоване услуге социјалне заштите и свих актера	Центар за социјални рад	Црвени крст, Удружење Рома	2016-2020	-	-
Конкретне мере на побољшању социјалног и материјалног статуса Рома кроз програм поделе прехранбених и хигијенских пакета	Број подељених пакета и број Рома обухваћених овим видом подршке	Побољшан социјални и материјални статус Рома	Локална самоуправа	Црвени крст, Удружење Рома	2016-2020	300.000,00	-
Конкретне мере на побољшању социјалног и материјалног статуса Рома кроз програм поделе пакета огревног материјала	Број подељених пакета и број Рома обухваћених овим видом подршке	Побољшан социјални и материјални статус Рома	Локална самоуправа	Црвени крст, Удружење Рома	2016-2020	200.000,00	-

Напомена: новчани износи у колони буџет дефинисани су на годишњем нивоу.

Члан 2.

Ову одлуку објавити у „Службеном листу Општине Бачка Паланка“.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ
БАЧКА ПАЛАНКА
Број:II-016-32/2017
03. август 2017. године
БАЧКА ПАЛАНКА

Председник
Скупштине општине,
Мита Лачански, с.р.

САДРЖАЈ

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ

Страна

237 ОДЛУКА о усвајању Локалног
акционог плана за Роме у општини Бачка
Паланка за период 2016-2020. године . 2483